

Interview met Marianne Pronk

Marianne Pronk is één van de deelnemers aan het onderzoek 'Kerk door de ogen van de gast'. De uitkomsten van dit onderzoek zijn te vinden in het boek *Te gast in de kerk*, geschreven door René van Loon (uitgeverij KokBoekencentrum, Utrecht, 2025).

Tekst en foto: René van Loon

Al ruim twintig jaar woont Marianne Pronk (61) op de woonark in Gorinchem waar ik met haar aan de koffie zit. Het uitzicht over het water is fantastisch. Marianne is één van de deelnemers aan het onderzoek. In februari bezocht ze een dienst in de Grote Kerk in Gorinchem, die deel uitmaakt van de Protestantse Kerk in Nederland.

Kom je oorspronkelijk ook uit Gorinchem, Marianne?
Nee, totaal niet. Het kan verkeren! Op wat latere leeftijd heb ik mijn man ontmoet. Inmiddels is hij overleden. Hij woonde al op een woonark, dat was een heel klein arkje. Samen hebben we deze gekocht.

Heb je een achtergrond in de kerk?

Nee, niet echt duidelijk. Ik kom wel uit een Nederlands Hervormd gezin, maar er is in mijn jeugd en ook met mijn ouders heel veel gebeurd, waardoor het contact met de kerk afgesloten werd. Mijn vader is heel jong overleden. Zijn vader was erg streng. Hij was ook ouderling in de kerk. Het geloof werd door hem misbruikt, met de Bijbel in de hand werd gedrag gerechtvaardigd dat niet door de beugel kan. Ook mijn moeder had allerlei dingen meegemaakt. Haar vader was toevallig ook ouderling in de kerk. Door onfortuinlijke omstandigheden heeft hij op een gegeven moment hulp nodig gehad van de kerk, maar die vraag om hulp werd afgewezen. Zijn reactie was: 'Dan wil ik niets meer met jullie te maken hebben.' Dus ik ben nog wel gedoopt, christelijk opgevoed en naar een christelijke school geweest, maar eigenlijk gingen we nooit naar de kerk. Alleen af en toe met Kerst of zo. Het geloof heeft in mijn jeugd eigenlijk nooit inhoud of waarde gekregen. Er werd ook niet uit de Bijbel gelezen. Op een bepaald moment heb ik mijzelf er helemaal van af gekeerd, het had geen betekenis voor me.

Vervolgens was mijn eigen leven ook niet al te gemakkelijk. Uiteindelijk is dat hetgeen wat mij toch weer teruggebracht heeft bij het geloof. Mijn man heeft een lang proces van psychische ziekte doorgemaakt, en dat is heel zwaar geweest. Eigenlijk leefden we constant in een crisis. Dat heeft zeker vier jaar geduurd, toen ontdekten we dat hij kanker had. We waren al helemaal op... Allebei zijn we bij de hulpverlening terecht gekomen. Iemand in mijn therapiegroep vroeg aan mij: 'Waarom ga je niet eens bij Zilt kijken?' Zilt is een christelijke geloofsgemeenschap in Gorinchem. Daar kun je op zondag na de kerk koffie drinken, iedereen is welkom. Eén keer per week is er een open maaltijd. Er woont een aantal gezinnen en twee singels. Zij runnen de gemeenschap en staan erg open voor de buurt. Ze hebben ook gastenkamers, daar kunnen mensen tijdelijk verblijven als ze tussen wal en schip raken en het moeilijk hebben. Uiteindelijk werd de situatie hier zó zwaar, dat ik gevraagd heb of ze een kamer voor mij hadden. Toen heb ik daar twee jaar gewoond. Dan ga je wat meer meedraaien in het christelijk geloof, hoewel ze daar altijd wel zeggen: 'Je hoeft niet te geloven, als je het geloof maar respecteert.' Ik heb toen eens iemand horen zeggen: 'Geloven hoeft niet zo moeilijk te zijn.' Dat vond ik een heel mooie opmerking.

Ik moet zeggen: ik kan me wel goed vinden in het christelijke gedachtengoed. Zo zouden we ons als mensen toch allemaal moeten gedragen. Dus ik vind wel veel weerklank in het geloof, maar ik heb er ook nog steeds moeite mee, moet ik zeggen. Dat heeft met mijn eigen achtergrond te maken. Geloven is eigenlijk *a leap of faith*. Dat is wat ik persoonlijk erg moeilijk vind, omdat ik behoorlijk beschadigd ben geraakt in mijn jeugd. Ik heb weinig of eigenlijk geen vertrouwen. Dan kan zelfs iets wat zó uitnodigend is en zó laagdrempelig, toch een te grote stap zijn.

Kwam de uitnodiging om mee te doen aan dit onderzoek voor jou als een verrassing?

Ik vond het wel leuk! Langzamerhand heb ik wel goede contacten opgebouwd met de mensen in Zilt. We hebben veel gesprekken gehad en ze wisten dus wel dat ik wat met het geloof bezig was. Ook heb ik een keer de Alpha-cursus gedaan. Maar ze wisten ook dat ik geen kerkganger was. Ik vond de uitnodiging dus wel leuk en zei: 'Prima! Dat ga ik doen!'

Op een morgen is het dan zo ver, je stapt op de fiets en gaat erheen. Hoe voelt dat dan?

Weet je, de kerk is niet helemaal vreemd voor me. Ik heb wel af en toe kerkdiensten meegemaakt, een tijdje terug ben ik bij een doopdienst geweest en ik heb wel Kerstdiensten bezocht. Helemaal onbekend ben ik er dus niet mee. Het was alleen een heel lange dienst, omdat het een Heilig Avondmaalsdienst was. Degene die mij uitnodigde had dat expres niet gezegd, maar ik was er zelf al achter gekomen doordat ik op de website had gekeken hoe laat de dienst begon.

Hoe het voelde bij binnenkomst? Ik vond het niet vreselijk spannend. Ik ging gewoon open naar binnen. Leuk dat ik een paar mensen zag die ik kende.

Vond je de ontvangst vriendelijk?

Ja, de ontvangst vond ik wel vriendelijk, maar de Grote Kerk is een grote gemeenschap. Gegeven die omstandigheden was het goed zoals het nu ging, twee mensen stonden boekjes uit te delen. Een wat persoonlijker benadering zou wel leuker zijn, maar ik denk niet dat dat haalbaar is in zo'n grote gemeenschap. De mensen die er al zaten, zeiden me vriendelijk gedag. Dat is iets wat ik wel opvallend vind nu ik vaker in contact kom met christenen, dat zij vaak open zijn naar andere mensen toe. Dat is iets wat onze samenleving heel goed kan gebruiken.

Wat vond je van de ruimte waarin de dienst plaatsvond?

Ik vind het een mooie ruimte. Ik was al wel vaker in de Grote Kerk geweest, omdat ik daar verschillende keren bij de Matthäus Passion geweest ben. Ik vind dat zo'n prachtig stuk, het brengt je zo dicht bij het lijdensverhaal. Zodoende ben ik wel bekend met dit kerkgebouw, en het is natuurlijk wel een heel mooie, traditionele kerk. Het heeft wel wat, zo'n gebouw.

Zo'n oude kerk heeft soms ook wel nadelen...

Inderdaad, de houten banken worden wel wat oncomfortabel bij een lange zit. En het was erg koud, toevallig was net dat weekend het weer omgeslagen. Ik had me redelijk dik gekleed maar ik had er onvoldoende rekening mee gehouden hoe koud het zou zijn in de kerk. Ik heb het nog nooit zó koud gehad...

Wat vond je van de muziek?

Vreselijk... ik kan heel slecht tegen orgelmuziek. De organist van de Grote Kerk gaat heel enthousiast te werk. Ik kan orgelmuziek wel waarderen, maar dan moet het Bach zijn. Anders wordt het me op een gegeven moment te veel. Het is niet zo dat ik de liederen niet mooi vind, maar ik vind het orgel verschrikkelijk. Ik ben een keer bij een huwelijksinzegening geweest, ook in de Grote Kerk. Toen was er naast orgelspel ook een stukje dat op een vleugel gespeeld werd. Ik zei hardop: 'O, dit is veel beter!' Toen zat er naast mij iemand heel erg te knikken. Ik heb veel meer met piano dan met orgel, dat valt beter in mijn gehoor. Ergens wel jammer, want het orgel hoort er wel bij. Maar het is gewoon niet mijn smaak.

Wat vond je van het gesproken woord? Was het toegankelijk?

Ja, ik kon wel waardering hebben voor de dominee. De preek vond ik prettig, het was een dominee die het duidelijk bracht, ondanks het feit dat het een gereformeerde kerk is, een wat zwaardere stroming, en zich dat ook wel vertaalt in de preek. Ik vond het heel plezierig.

Het was dus een Avondmaalsdienst. Hoe kwam dat op je over?

Ik vond het op zich heel mooi, omdat de mensen echt aan tafel zitten. Niet iedereen kan tegelijk aan die tafel zitten. Het was aan de ene kant heel uitnodigend, want bij iedere nieuwe zitting werd er weer een oproep gedaan om deel te nemen. Maar tegelijkertijd zat er in mijn hoofd dat je, volgens mij, belijdend lid moest zijn om mee te mogen doen. Dat weet ik nog uit mijn opvoeding. Dus ik heb niet deelgenomen aan het Heilig Avondmaal. Achteraf bedacht ik, dat ik me wel heel braaf aan de regels had gehouden, terwijl ik me ook afvroeg of die regels wel kloppen. Dit is toch iets wat door mensen bedacht is, dat je belijdend lid moet zijn om aan het Heilig Avondmaal te mogen deelnemen? Heeft Jezus het zo bedoeld? Ik vind dat wel een spanningsveld binnen het geloof: hoe het oorspronkelijk bedoeld is, en de interpretatie die wij als mensen daaraan geven.

Als je nu weer een Avondmaalsdienst mee zou maken, zou je dan nu wel deelnemen?

Nee, dat zou ik niet doen, omdat ik gewoon te braaf ben. Het is een regel die opgesteld is. Tegelijkertijd vind ik dat dit best ter discussie gesteld mag worden, omdat ik denk dat die regel niet klopt. Ik zou graag zien dat het Heilig Avondmaal voor iedereen openstaat. Een korte uitleg zou welkom zijn en op zijn plaats zijn. Wanneer je dan deelneemt doe je dat vanuit een bewuste keuze en neem je bewust de uitnodiging van Jezus aan en neem je Jezus aan. Is dat niet waar we, onbewust, allemaal naar verlangen en wat de Kerk graag zou zien?

Wat is je vooral bijgebleven van de dienst?

Het is niet zozeer de dienst zelf of de preek, maar meer het aanwezig zijn tijdens de dienst en het verbindende gevoel dat het je geeft.

Zou dat voor jou een reden zijn om vaker naar een kerkdienst te gaan?

Dat zou het zeker kunnen zijn, maar ik ben nu met een persoonlijk traject bezig, om af te rekenen met zware bagage. Ik moet nu oppassen dat ik niet iets doe om mij te conformeren, maar dat ik het vanuit mijzelf doe. Daarvoor heb ik nog wat stappen te zetten.

Wat vind je ervan dat dit onderzoek plaatsvindt?

Dat vind ik heel goed. Veel kerken lopen langzaam leeg, terwijl de wereld in brand staat en we het geloof juist heel erg nodig hebben. Moeten we dat niet wat meer propageren?

Vind je dat kerken meer moeite zouden moeten doen om mensen uit te nodigen?

Misschien wel. Rondom de Grote Kerk werd er geflyerd met een uitnodiging voor een dienst, ik meen rond Pasen. Het is misschien helemaal niet zo gek om dat vaker te doen.

Een kerkdienst is bedoeld als een ontmoeting tussen mensen onderling en tussen mensen en God. Heb je daarvan iets ervaren?

Ik denk dat ik het vooral ervaren heb als een ontmoeting tussen mensen onderling. De dominee legde een verbinding, maar ik heb niet echt dat goddelijke ervaren tijdens die dienst, wat ik wel ervaar tijdens de Matthäus Passion. Alhoewel... de viering van het Heilig Avondmaal legde voor mij wel die link, die connectie met God zelf. Dus niet de preek, maar wel het Heilig Avondmaal, hoewel ik er niet aan deelgenomen heb. Je voelt dan de intentie, de uitnodiging, en je weet waar het voor staat. Dat raakt me wel heel erg.